

ELEKTRISK

Tenk hvor mange liv og hvor store verdier som kunne vært spart om det er blitt foretatt nødvendig ettersyn og regelmessig vedlikehold av el-anlegget...

I Norge omkommer årlig 50 - 60 personer i brann.

De fleste branner her i landet er boligbranner.

Elektrisitet er blitt en selvfølge for oss, den er der bare.

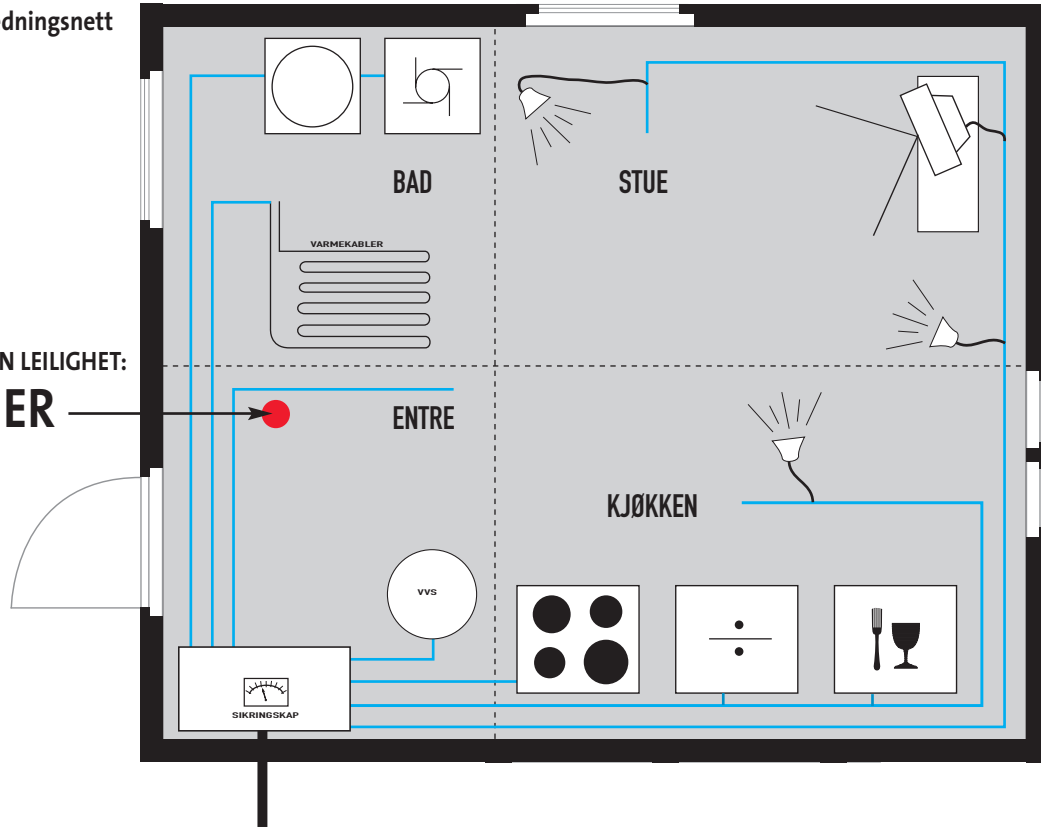
For 50 år siden var elektrisitet «farlig», -er den mindre farlig nå?

Stikkordregister

Andelseiers ansvarsområde .	24
Sikringsskap	26
Ledningsnett	27
Stikkontakter/brytere	
Elektriske husholdningsartikler	28
Panelovner/vifteovner	29
TV/Stereo/PC	30
Belysning	
Vaskemaskin	31
Tørketrommel	
Komfyr	

— Ledningsnett

ANSVAR INNEN EGEN LEILIGHET:
ANDELSEIER

Hva er mitt ansvarsområde?

Andelseier har innen egen leilighet ansvar for å vedlikeholde alt som har med elektrisitet å gjøre.

Det vil si alt som er tilkoblet hovedstrømledningen som kommer inn til leiligheten.

Med andre ord: Andelseier har ansvar for å vedlikeholde sikringskap inkludert sikringer og sikringselementer, ledningsnett, kontakter, brytere, panelovner, komfyr, TV, belysning, elektriske husholdningsartikler og alt som er tilkoblet det elektriske anlegget.

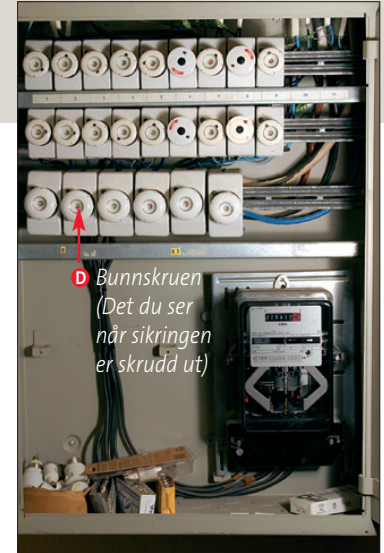
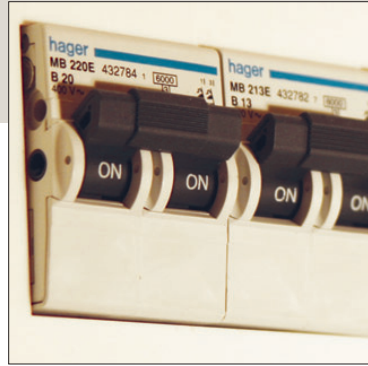
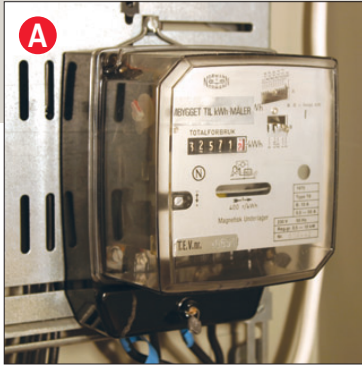
Vis forsiktighet:

Det er svært begrenset hva ufaglærte har lov til å gjøre på egen hånd av elektroarbeider. Det er likevel enhver andelseiers plikt å undersøke om stikkontakter, brytere, plugg og lignende er unormalt varme, hvorvidt det lukter svidd eller ledninger er misfarget eller ødelagt.

Har du mistanke om feil ved det elektriske opplegget i boligen, ta kontakt med elektrofirma.

De vanligste el-skader oppstår på grunn av:

- Overbelastning eller feil i sikringskap.
- Overbelastning i ledningsnett og kontakter.
- Manglende renhold og uvettig bruk av elektrisk utstyr.

Sikringskap

I sikringskapet kommer store strømmengder inn til leiligheten. Her blir strømforbruket målt (A Strømmåler). Etter det blir strømmen fordelt i ulike kurs som forsyner oss med strøm. Hver kurs har en sikring som skal hindre at det sendes ut mer strøm enn hva brytere/stikk og ledningsnett tåler. For stor strømmengde vil forårsake varmgang, kortslutning og i verste fall brann.

Hva tåler de ulike kursene (sikringene)? En 10 amp sikring tåler 2200 W. det vil si: Hvis summen energiforbruk på de elektriske artiklene du kobler til denne kursen overstiger 2200 W, vil sikringene ryke. Ha et bevist forhold til energiforbruket på alt utstyr du bruker. En 16 amp sikring tåler 3500 W.

Løpende vedlikehold som skifting av sikringer, renhold og visuell inspeksjon for varmgang utføres av andelseier. Langsiktig periodisk kontroll utføres av elektrofirma.

Tips! Om sikringer ryker: Finn årsak først (for stor belastning?), og så skift sikring.
Krus-sikringer: Må skrus til minst en gang i året. Sjekk sikringer B, sikringslokk C

og bunnskruer D for eventuelt skitt og sotmerker. Kontakt elektriker ved mistanke om varmgang. Rydd og rengjør sikringskapet. Ingenting bør ligge i skapet annet enn kanskje nye sikringer.

NB! Varmgang og brannfare.

- Ved gjentagende overbelastning og feil må elektriker kontaktes. Dette av hensyn til sikkerhet og brannfare. Ved oppussing eller ombygging av leilighet er det fornuftig å skifte ut det gamle sikringskapet til et nytt.
- Eldre sikringskap kan være underdimensjonert (på grunn av en sterkt økning av energiforbruket de senere år). Ved mistanke om feil eller mangel, ta kontakt med elektrofirma.
- Bytt til kombiautomater (automatsikringer med jordfeilbrytere) og overspenningsvern (grovern) som gir større personvern og mindre brannfare. Sistnevnte hindrer forstyrrelser eller ødeleggelse på el-anlegg eller utstyr ved lyn og torden.

Ledningsnett

Ledningsnettet forgreiner strøm til uttak i leiligheten. Kan være åpent eller skjult anlegg.

Dette skal du se etter:

- * Gamle «Viking» (blå/grå) sikringsbokser og kuleledninger (blanke) bør skiftes pga brannfare.
- * Ledninger til faste installasjoner skal festes til vegg/tak.
- * Myk/bevegelig ledning skal ikke benyttes til faste installasjoner.
- * Jordet og ujordet stikkontakt i samme rom skal ikke forekomme.
- * Installer ny kontakt i samme nivå som eksisterende kontakter.
- * Alltid jordet kontakter på bad og kjøkken.

Stikkontakter/brytere

Kontakter og brytere bruker vi hele tiden, på en slik måte at de utsettes for stor mekanisk påkjenning etterhvert som årene går. Etterse alle kontakter og brytere jevnlig.

Dette skal du se etter:

- Fysiske skader, sprekker og manglende skruer m.m.
 - Kontakten virker ikke, eller den virker dårlig
 - Varmgang og gnistrer
- Overbelastning gir varmgang. Kontroller hvor mye som er tilkoblet kursen. Kontroller støpsel og kontakt og sjekk om det er god forbindelse mellom dem.
 - Mange skjøteledninger kan gi varmgang og brann. Unngå derfor sammenkobling av flere løse stikkontakter (skjøteledninger). Trenger du flere tilkoblingsmuligheter bør du få montert flere faste kontakter i leiligheten.
 - Elektrisk utstyr som brukes utendørs skal alltid kobles til jordet stikkontakt.

* NB! Må utføres av fagfolk.

Elektriske husholdningsartikler

På kjøkkenet benyttes en rekke elektrisk utstyr. Vær ekstra påpasselig med sikker bruk ettersom vi her ofte er nær vann og fuktighet. Mange apparater har termostat, disse slites med årene og kan kortslutte og utløse brann.

På kjøkkenet: Kaffetrakter, vannkoker og brødrister m.m. må kun brukes under tilsyn. For ekstra sikkerhet monter tidsbryter. **A**

På badet: Hårføner må ikke komme i direkte forbindelse med vann. Krølltang og rettetang må aldri ligge på brennbart materiell eller forlates uten tilsyn.

HØY RISIKO: Strykejern må aldri forlates med støpselet i kontakten.

Generelt:

- Trekk alltid ut støpselet til slikt utstyr når hjemmet forlates.
- Trekk aldri i ledningen, bare i kontakten.
- Kontroller at ledninger og kontakter ikke blir varme ved bruk.
- Trekk ut støpsel ved branntilføy ved apparatet.

Panelovner/vifteovner

Kontroller at «av og på» bryter og eventuelt termostat fungerer. Se etter skader og mangler og påse at ovnen er forsvarlig festet til veggen.

- Elektriske ovner bør **rengjøres jevnlig**. Bruk støvsuger.
- Elektriske ovner må ikke tildekkes med gardiner/klær og lignende. Det kan gi branntilløp.
- Vifteovner og oljefylt radiator kan brukes som supplement til panelovner, men da under oppsyn. Disse må ikke tilkobles med skjøteledning. Unngå å benytte disse i rom hvor det er barn og dyr tilstede. Gamle nedstøvede vifteovner er «brannbomber».

Økonomi:

Panelovner svekkes over tid og gir mindre varme.

Gamle panelovner kan være lønnsomt å bytte ut. Nye panelovner med termostat og nattsenking, gir mer varme og et lavere strømforbruk.

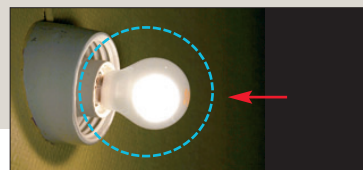
TV/stereo/PC

Alt elektronisk utstyr gir fra seg varme. Kjøleriller eller vifter er til for apparatet skal kunne kvitte seg med varmen for å fungere uten feil og varmgang. Sørg for **god luft sirkulasjon** bak utstyret. **Rengjør utstyret** jevnlig for støv og skitt. Begge forhold kan utvikle brann.

Slå av hovedbryter til utstyret når hjemmet forlates eller man går til ro for natten. Utstyret vil ikke være avslått kun ved bruk av fjernkontrollen. Diodepærer som lyser indikerer at det fortsatt går strøm i anlegget. Dette trekker **unødig strøm** og er en **brannfare**.

- Skadet elektrisk utstyr må ikke brukes.
- Gamle TV-er kan være fulle av støv og dermed brannfarlige.
- Elektronisk utstyr kan ta skade av overspenning ved for eksempel lynnedslag. Om du trekker ut strømkontakt/telekontakt fra utstyret vil dette unngås.

Tips: Anskaff gjerne godkjent overspenningsvern (et adapter som settes imellom stikkontakt og ledning til utstyr) til dette formålet. Sett aldri blomster du vanner oppå TV eller i nærheten av elektronisk utstyr.

Belysning

God belysning er viktig for både trivsel og sikkerhet. Av den totale strømregningen er det i gjennomsnitt ca 10% av utgiftene som går med til belysning. Det koster omtrent 50 øre å ha på en 60W lyspære 12 timer (pr år blir det 180,-).

Husk! Vanlige lyspærer utvikler mye varme og er på den måten også brannfarlige.

Dette skal du se etter:

- Fysiske feil på lampe eller armatur
- Brunsvide lampeskjerm betyr at du benytter en for sterk pære.
- Manglende lyskuppel/skjerm (bar pære).

Lamper i tak og vegg må festes forsvarlig til underlaget. For sterk pære kan gi varmgang med påfølgende smelting og brann.

- Bruk ikke større lyspære enn det lampen er godkjent for.
- Sørg for god lufting mellom pære og skjerm.
- Sørg for renhold og unngå tildekking.

Vaskemaskin/Tørketrommel

Vaskemaskiner og tørketromler utvikler sterk varme, og teknisk svikt fører ofte til brann. Slå alltid av disse maskinene når du forlater boligen eller sover.

- Tørketrommel/vaskemaskin skal ikke tilkobles med skjøteledninger.
- Rengjør lofilteret i tørketrommelen hver gang etter bruk.
- Rengjør også filter i bunn.

Komfyr

Komfyren trenger mye strøm og er tilknyttet strømnettet med egen kurs. Med stekeovn og plater i bruk vil den belaste det elektriske anlegget kraftig. Sjekk at komfyr og stekeovn er avskrudd når den ikke er i bruk. Eldre komfyrer kan ha dårlig kontakt, brytere og jordingsfeil. Disse bør skiftes ut.

Forebygg brannfare:

Rengjør komfyren jevnlig. Fett på plater og i stekeovnskap kan lett utvikle brann.

- Bruk aldri vann til å slukke brann i en kasserolle med mat eller fett. Legg lokk over, så kveles flammene.
- Ved tilløp til brann benytt et brannteppe eller håndslukkeapparat
- For ekstra sikkerhet monter et tidsur som slår av platen om du glemmer den.
- Mange branner oppstår på grunn av «tørrkoking». Monter «komfyrvakt».

Tips: Brannteppe fås kjøpt hos forsikringssekskapenes butikker/nettbutikk.

